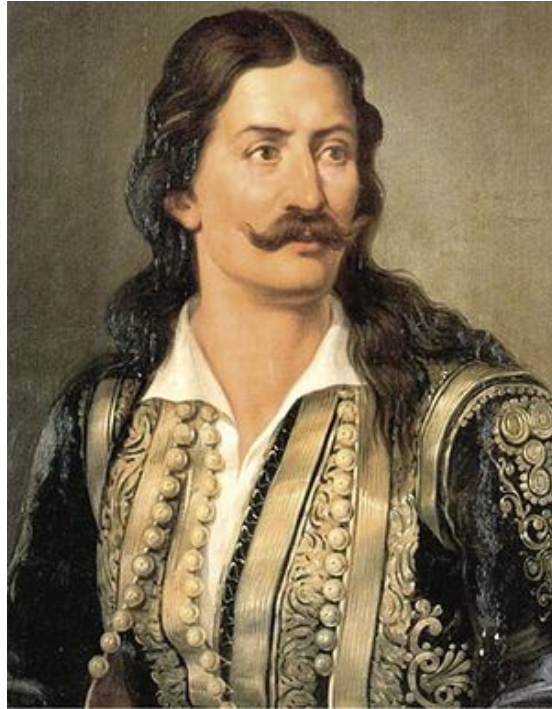
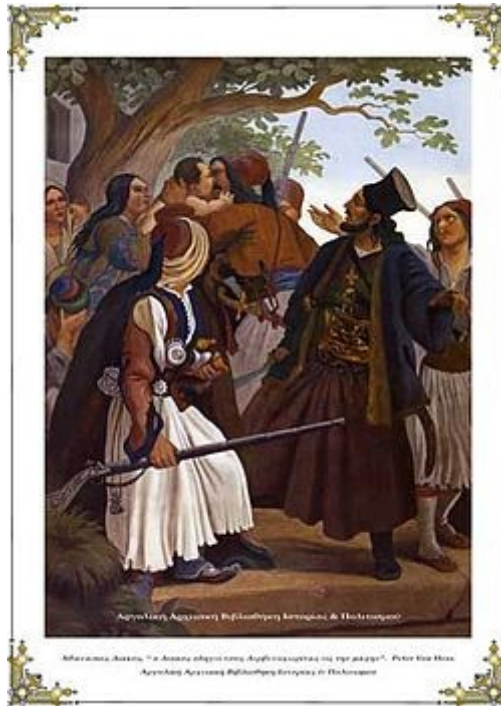

Αθανάσιος Διάκος

Ο Αθανάσιος Διάκος (Αρτοτίνα Φωκίδας, 1788 - Λαμία, 24 Απριλίου 1821) ήταν ένας από τους Έλληνες πρωταγωνιστές ήρωες - οπλαρχηγούς του πρώτου έτους της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, ο οποίος έδρασε στη Στερεά Ελλάδα. Σύμφωνα με μια εκδοχή, το πραγματικό του όνομα ήταν Αθανάσιος Γραμματικός ή κατά άλλους Αθανάσιος Μασσαβέτας. Στα οθωμανικά *müşvedde* σημαίνει: σχέδιο και Γραμματέας/Γραμματικός καταγραφής φορολογικών στοιχείων και επομένως είτε Μασσαβέτας στα Οθωμανικά, είτε Γραμματικός στα Ελληνικά, το επώνυμό του ήταν το ίδιο και το αυτό, προφανώς προερχόμενο εξ ιδιότητας που είχαν οι πρόγονοί του. Μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία το 1818 και το 1820 έγινε αρματολός στη Λιβαδειά. Τον Απρίλιο του 1821 σε συνεργασία με άλλους οπλαρχηγούς κατέλαβε το φρούριο της Λιβαδειάς και χρησιμοποιώντας το ως ορμητήριο, έδωσε πολλές νικηφόρες μάχες. Κατέλαβε την γέφυρα της Αλαμάνας και στις 23 Απριλίου 1821 έδωσε μάχη με τα στρατεύματα του Ομέρ Βρυώνη.

Στη μάχη αυτή συνελήφθη και αφού μεταφέρθηκε στη Λαμία δολοφονήθηκε με ανασκολοπισμό (λογοτεχνικά αναφέρεται ότι "σουβλίστηκε") από τους Τούρκους στις 24 Απριλίου 1821.

Ο Ελληνικός Στρατός του απένειμε τιμητικά τον βαθμό του Στρατηγού.

Μάρκος Μπότσαρης

Ήρωας της Ελληνικής Επανάστασης από το Σούλι. Έδρασε κυρίως στη Δυτική Στερεά Ελλάδα και χαρακτηρίζεται από τους ιστορικούς ως μία από τις πιο αγνές μορφές του Αγώνα.

Ο Μάρκος Μπότσαρης γεννήθηκε στο Σούλι το 1790 και ήταν ο δευτερότοκος γιος του Κίτσου Μπότσαρη (1754-1813), ηγετικής μορφής της φάρας των Μποτσαραίων. Μετά την κατάληψη του Σουλίου από τον Αλή Πασά το 1803 και τις διώξεις των Σουλιωτών που ακολούθησαν, κατέφυγε με τον πατέρα του και άλλους συμπατριώτες του πρώτα στην Πάργα και στη συνέχεια στην Κέρκυρα. Εκεί εντάχθηκε στο «Αλβανικό Σύνταγμα», που είχαν συγκροτήσει οι Γάλλοι κι έφθασε μέχρι το βαθμό του εκατόνταρχου.

Παρά την περιορισμένη του μόρφωση, συνέγραψε το 1809 το «Λεξικό της Ρωμαϊκούς και Αρβανιτικούς Απλής», ήτοι ένα ελληνο-αλβανικό λεξικό, το πρωτότυπο του οποίου βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη των Παρισίων. (Το 1980 εκδόθηκε στην Αθήνα από τον Τίτο Γιοχάλα). Το 1810 πήρε διαζύγιο από την πρώτη του γυναίκα, λόγω απιστίας και παντρεύτηκε για δεύτερη φορά, τη Χρυσούλα Καλογήρου, κόρη του αρματολού της Πρέβεζας Χρηστάκη Καλογήρου, η οποία του χάρισε δύο παιδιά, τον Δημήτριο Μπότσαρη (1814-1871), στρατιωτικό και πολιτικό και την Κατερίνα-Ρόζα Μπότσαρη (1820-1872), καλλονή της εποχής της, η οποία διετέλεσε κυρία επί των τιμών της βασίλισσας Αμαλίας.

Το 1813 επέστρεψε στην Ήπειρο και μετά τη δολοφονία του πατέρα του από τον αρματολό Γώγο Μπακόλα τον Ιανουάριο του 1814 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στον Κακόλακκο Πωγωνίου, όπου διορίστηκε αρχηγός της περιοχής από τον Αλή Πασά. Τον ίδιο χρόνο έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρίας. Το 1820, μαζί με τον θείο του Νότη και άλλους Σουλιώτες, πολέμησε στο πλευρό των σουλτανικών δυνάμεων, που πολιορκούσαν τον ανυπάκουο Αλή Πασά στα Ιωάννινα, έχοντας λάβει την υπόσχεση ότι θα ξαναγυρνούσαν στην πατρίδα τους.

Βλέποντας ότι οι Τούρκοι αθετούσαν την υπόσχεσή τους, ο Μπότσαρης ήρθε σε συνεννόηση με τον Αλή Πασά και του ζήτησε τον επαναπατρισμό των Σουλιωτών, με αντάλλαγμα τη βοήθεια τους στον αγώνα του εναντίον των στρατευμάτων του Σουλτάνου. Η σχετική συμφωνία υπογράφηκε στις 15 Ιανουαρίου 1821. Πρώτη του επιτυχία ήταν η νίκη στους Καμψάδες και στα Πέντε Πηγάδια και η κατάληψη των φρουρίων της Ρηγιάσας και της Ρινιάσας.

Με την έκρηξη της Επανάστασης, ο Μάρκος Μπότσαρης πήρε μέρος στις νικηφόρες μάχες στο Κομπότι της Άρτας (3 Ιουλίου 1821) και στην Πλάκα (Σεπτέμβριος 1821) εναντίον του Τοπάλ Αλί Πασά και στα Δερβιζανά εναντίον του Τουρκομακεδόνων του Καπλάν Μπέη (12 Οκτωβρίου 1822). Στις 12 Νοεμβρίου 1821 συμμετείχε στην πολιορκία και την άλωση της Άρτας (17 Νοεμβρίου 1821).

Στο μεταξύ, οι Οθωμανοί είχαν αιχμαλωτίσει την οικογένειά του, που παρέμενε στον Κακκόλακο. Όταν τον Μάρτιο του 1822 πήγε μαζί με άλλους Σουλιώτες οπλαρχηγούς στην Πελοπόννησο για να ζητήσει βοήθεια από την προσωρινή κυβέρνηση, πέτυχε να απελευθερώσει την οικογένειά του, ανταλλάσσοντάς τη με τα χαρέμια του Χουρσίτ Πασά που είχαν αιχμαλωτισθεί κατά την άλωση της Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821). Την οικογένεια την έστειλε στην Ανκόνα της Ιταλίας και ο ίδιος παρέμεινε στην Πελοπόννησο με τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, τον οποίο ακολούθησε στη Δυτική Στερεά Ελλάδα.

Τον Μάιο του 1822 έπεισε τον Μαυροκορδάτο να αναληφθεί εκστρατεία στην Ήπειρο, με σκοπό τη βοήθεια των Σουλιωτών. Στα τέλη Ιουνίου με 1200 αγωνιστές κατευθύνθηκε από το Κομπότι στο Σούλι. Στις 29 Ιουνίου, κοντά στην Πλάκα, αντιμετώπισαν τις υπέρτερες δυνάμεις του Κιουταχή και τράπηκαν σε φυγή. Στις 4 Ιουλίου, με 32 συντρόφους του, πήρε μέρος στην καταστροφική μάχη του Πέτα, που σήμανε την οριστική παράδοση του Σουλίου στους Οθωμανούς.

Στις 12 Οκτωβρίου 1822, με τη βοήθεια του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, προήχθη σε στρατηγό, προκαλώντας την αντίδραση των άλλων οπλαρχηγών. Η στάση τους τον εξόργισε και ενώπιόν τους έσκισε το χαρτί του διορισμού του, λέγοντας: «Όποιος είναι άξιος παίρνει

το δίπλωμα μεθαύριο μπροστά στον εχθρό». Αυτή η μεγαλοπρεπής πράξη του αποδεικνύει την ανιδιοτέλειά του και την αγάπη του για την πατρίδα. Στη συνέχεια είχε καθοριστική συνεισφορά στην αίσια έκβαση της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου (25 Οκτωβρίου - 31 Δεκεμβρίου 1822). Με την ευστροφία και την πονηριά του παρέσυρε σε πλαστές συνομιλίες («καπάκια») τους Τούρκους, δίνοντας το χρόνο στους πολιορκημένους να ενισχύσουν τις οχυρώσεις τους.

Το καλοκαίρι του 1823 ο Μάρκος Μπότσαρης προσπάθησε να ανακόψει το δρόμο στα τούρκικα στρατεύματα που επέδραμαν από τα Τρίκαλα προς τη δυτική Στερεά. Τη νύχτα της 8ης προς 9η Αυγούστου, επικεφαλής 350 Σουλιωτών, επιτέθηκε κατά των 4.000 Τουρκαλβανών του Μουσταή Πασά, που είχαν στρατοπεδεύσει στο Κεφαλόβρυσο του Καρπενησίου.

Ο αιφνιδιασμός πέτυχε και ο Μπότσαρης, αν και πληγωμένος ελαφρά στην κοιλιά, προχώρησε προς τη σκηνή του Μουσταή Πασά, προκειμένου να τον αιχμαλωτίσει. Όμως, μία σφαίρα από έναν αφρικανό υπηρέτη του πασά τον βρήκε στο μάτι και τον τραυμάτισε σοβαρά. Εξέπνευσε λίγες ώρες αργότερα. Τότε, οι άνδρες του, αν και νικούσαν, διέκοψαν τη μάχη για να παραλάβουν τη σορό του αρχηγού τους και τα λάφυρα.

Μεταφέροντας τον νεκρό Μπότσαρη προς το Μεσολόγγι, σταμάτησαν για λίγο στη Μονή Προυσού, όπου ευρισκόταν ο Καραϊσκάκης κατάκοιτος. Αυτός τον ασπάστηκε, λέγοντας: «Άμποτε ήρωα Μάρκο, κι εγώ από τέτοιο θάνατο να πάω». Ο νεκρός μεταφέρθηκε στο Μεσολόγγι στις 10 Αυγούστου 1823 με θριαμβική πομπή, που περιγράφει ο Πουκεβίλ στα απομνημονεύματά του. Του θριάμβου προηγούνταν Τουρκαλβανοί αιχμάλωτοι, ακολουθούσαν οι ίπποι των αξιωματικών τους με πολύτιμα επιστάγματα και πενήντα τέσσερεις σημαίες των εχθρών. Ο νεκρός Μάρκος ήταν καλυμμένος με κυανή χλαμύδα. Ακολουθούσαν τα λάφυρα που ήταν ζώα, όπλα, σκηνές, πολεμοφόδια και το ταμείο των εχθρών. Η επικήδεια τελετή έγινε στο ναό Αγίου Νικολάου των προμαχώνων.

Τον θάνατο του Μάρκου Μπότσαρη ύμνησε η λαϊκή και η έντεχνη μούσα. Ο Διονύσιος Σολωμός έγραψε το ποίημα «Εις Μάρκο Μπότσαρη», στο οποίο παρομοιάζει τη μεγάλη προσέλευση των Ελλήνων στην κηδεία του ήρωα με τη συρροή των Τρώων στην ταφή του Έκτορα. Ποιήματα αφιερωμένα στον Μπότσαρη έγραψαν ο αμερικανός ποιητής Φιτζκρίν Χάλεκ (1790-1867) με τίτλο «Marco Bozzaris» (1825), ο ελβετός ποιητής και δημοσιογράφος Ζιστ Ολιβιέ (1807-1876) με τίτλο «Marcos Botzaris au mont Aracynthe» («Ο Μάρκος Μπότσαρης στο όρος

Αράκυνθος», 1826) και ο γάλλος συγγραφέας Βίκτωρ Ουγκώ στη συλλογή ποιημάτων του «Les Orientales» («Τ' Ανατολίτικα», 1829).

Μάχη της Αλαμάνας

Ο Χουρσίτ πασάς, εντεταλμένος από τον Σουλτάνο, έστειλε δύο από τους ικανότερους διοικητές του απ' τη Θεσσαλία, τον Ομέρ Βρυώνη και τον Κιοσέ-Μεχμέτ πασά, επικεφαλής 8.000 πεζών και 1.000 ιππέων Τούρκων με διαταγή να καταστείλουν την επανάσταση στη Ρούμελη και μετά να προχωρήσουν στην Πελοπόννησο και να σταματήσουν την πολιορκία της Τριπολιτσάς. Ο Χουρσίτ στηριζόταν στις ικανότητες του Ομέρ Βρυώνη. Ο Βρυώνης, αλβανικής καταγωγής και πασάς του Βερατίου, ήταν ικανότατος στρατηγός και γνώριζε πολύ καλά τα εδάφη και τους Έλληνες οπλαρχηγούς, τους περισσότερους εκ των οποίων είχε γνωρίσει στην αυλή του Αλή πασά. Μαζί τους ήταν και οι Αρβανίτες αρχηγοί Τελεχά-βέης, Χασάν Τομαρίτσας, και Μεχμέτ Τσαπάρας.

Ο Διάκος και το απόσπασμά του, που ενισχύθηκαν από τους μαχητές Πανουργιά και Δυοβουνιώτη, αποφάσισαν να αποκόψουν την τούρκικη προέλαση στη Ρούμελη με την λήψη αμυντικών θέσεων κοντά στις Θερμοπύλες. Η ελληνική δύναμη των 1.500 ανδρών χωρίστηκε σε τρία τμήματα: ο Δυοβουνιώτης θα υπερασπιζόταν τη γέφυρα του Γοργοποτάμου, ο Πανουργιάς τα ύψη της Χαλκωμάτας και ο Διάκος τη γέφυρα της Αλαμάνας, στον ποταμό Σπερχειό. Στρατοπεδεύοντας στο Λιανοκλάδι, κοντά στη Λαμία, οι Τούρκοι διαίρεσαν γρήγορα τη δύναμή τους. Η κύρια τούρκικη δύναμη επιτέθηκε στο Διάκο. Η άλλη επιτέθηκε στο Δυοβουνιώτη, του οποίου το απόσπασμα γρήγορα οδηγήθηκε σε οπισθοχώρηση, και η υπόλοιπη στον Πανουργιά, οι άντρες του οποίου υποχώρησαν όταν πληγώθηκε σοβαρά, ενώ βρήκαν ηρωικό θάνατο, μεταξύ των άλλων ανδρών, και ο επίσκοπος Σαλώνων Ησαΐας με τον αδερφό του Παπαγιάννη. Έχοντας η πλειοψηφία των Ελλήνων υποχωρήσει, οι Τούρκοι συγκέντρωσαν την επιθετική τους ισχύ ενάντια στη θέση του Διάκου στη γέφυρα της Αλαμάνας. Βλέποντας ότι ήταν θέμα χρόνου προτού κατακλυστούν απ' τον εχθρό, ο Μπούσγος, που πολεμούσε παράλληλα με τον Διάκο, του πρότεινε να υποχωρήσουν. Ο Διάκος επέλεξε να μείνει και να παλέψει μαζί με όσους συμπολεμιστές του θέλουν να μείνουν σε μία απελπισμένη μάχη σώμα με σώμα, λίγες ώρες πριν συντριβούν. "Ο Διάκος δεν φεύγει, ούτε εγκαταλείπει τους συντρόφους του" ήταν η απάντηση και έμεινε με 48 παλικάρια.